

Եւ այս ամեն բարեգործութիւնների մէջ պակաս օգնող և յորդորող չէ եղել պ. Մանթաշեանի նոր վախճանուած ամուսին տիկին Դարիան, որ լինելով իւր ամուսնու համար հողատար և սիրող կողակից և որդեսէր մայր, միևնոյն ժամանակ կարեկցում էր ամեն մի վշտացեալի ու նեղացածի և իւր ամուսնու հետ միասին առատաձեռն օգնութիւն հասնում ամենքին:

Չարմանալի չէ ուրեմն, որ հանգուցեալի թաղուծը կատարուեց այնպիսի մեծ շքով ու հոծ բազմութեան ներկայութեամբ, որպիսին երկար տարիներ չէր տեսել Թիֆլիսը խմբուած:

Հանգուցեալի մարմինը ամփոփուեց Վանքի դաւթում հիւսիսային կողմը այն դեմնի վերայ, որ տարիներով առաջ պ. Մանթաշեանը դնել էր և նուիրել Վանքի եկեղեցուն:

Յաւիտենական հանգիստ մաղթելով հանգուցեալին խմբագրութիւնս իւր խորին վշտակցութիւնն է յայտնուած Մանթաշեան զերգաստանին նորա կրած ծանր կորստի համար:

L Ո Ւ Ր Ե Ր

■ Լսում ենք, որ հոկտեմբերի 24-ին Վեհ. Հայրապետը չորս հպիսկոպոս է ձեռնադրել.—Տաճկահայ վարդապետներից Ներսէս Սարախանեանին, Ասորպատականի առաջնորդ Կարապետ վարդապետին, Ասորխանի առաջնորդ Մխիթար վարդապետին և Մեսրոպ վարդապետ Տէր-Մովսիսեանին: Առաջինը տեղական կըրթութիւն ունի, երկրորդը իւր ուսումը ստացել է Գերմանիայում, նախ դոքտորի աստիճանով և ապա կրկին քննութիւն տալով արժանացել է լիցէնցիատի աստիճանի, երրորդը աւարտել է Ներսիսեան դպրոցը, իսկ չորրորդը դորպատի համալսարանը և ապա քննութիւն տալով արժանացել է մագիստրոսի աստիճանին: Առաջին երեքը ձեռնադրուած են իբրև ընտրուած առաջնորդներ, իսկ վերջինին՝ Հայրապետը ձեռնադրել է իւր գերիշխանութեամբ:

Պօլսից Բարերդ և Կարին գնալիս վատարար սպանուեց թիֆլիսեցիներէս քաջ ծանօթ գործիչ Եղիշէ Թօփչեանը: Սպանութիւնը կատարուած է երևի կուսակցական հողի վերայ, բայց ինչ և լինի պատճառը, չենք կարող մեր զգուանքը չարտայայտել պատժի այդ ամենաանարգ զէնքի նկատմամբ, ճիշտ այնպէս, ինչպէս որ տարով առջ նոյնը յայտնեցինք և մի ուրիշ նման կեղտոտ սպանութեան՝ հրապարակաբար Արփիարեանի մահուան վերաբերութեամբ:

Եղիշէ Թօփչեանը վերջին 10 տարում ամենաաչքի ընկնող և ամենաեռանդուն գործիչներից մէկն էր և վերջին հալածանքի երեսից իւր գործունէութեան ասպարէզը փոխադրելով Կարին, հրատարակում էր այնտեղ «Յառաջ» անունով օրաթերթը: Թօփչեանի սպանութիւնը առաւել ցաւալի է նրանով, որ նա լինելով բաւական պատրաստուած մտրդ, երիտասարդ հասակի մէջ և լի եռանդով, նորա գործունէութեան աւելի լուրջ և արդիւնաւոր շրջանը պիտի նոր սկսէր այսուհետև, քանի որ կիանքի դառն իրականութիւնը տուել էր նորան և որոշ փորձաւորութիւն, որ անհրաժեշտ է ամեն մի հասարակական գործչի համար: Հանգուցեալը թողիլ է բաւականին զրական հետաքրքրական աշխատութիւններ:

Հայերէն լեզուով աւետարանի պէտքը չափազանց զգացում է վերջերս. այսպէս՝ Դուտտեմբերգ զբավաճառանոցը ստացել է աշխարհի հեռաւոր ծայրերիցն անգամ աւետարանի պատուէրներ, բայց հրապարակի վրայ ծախու օրինակներ չեն գտնուում, ստացուած պատուէրներից մէկը հարաւային Ամերիկայի Արգենտինեան հասարակագիտութեան հայ ընակիչներից մէկիցն է: Դարձնում ենք նոցա ուշադրութիւնը՝ որոնց հարկն է:

Թերթերը հաղորդեցին, որ այս օրերս կատարուել է Մարիամեան—Յովնանեան օր. ուսումնարանի հոգաբարձական ընտրութիւնը: Այժմ մեզ հաղորդում են հաստատ աղբիւրներից, որ Մոդնոյ ծխականների մի մասը, պատղամաւորների ընտրութիւնը համարելով անկանոն՝ բողոքել է սինօդին և խնդրել չհաստատել կատարուած ընտրութիւնը և նոր ընտրութիւն նշանակել:

Կէսարբերիի արքեպիսկոպոսը մի խիստ համակրական նամակ է ուղղել թիւրքահայերի պատրիարք Դուրեան Եղիշէ եպիսկոպոսին իւր հրաժարականի և նորան կից խնդիրների առիթով:

Կ. Պօլսից մեզ գրում են, որ ամեն. Մաղաքիա արքեպիսկոպոս Օրմանեանը պատրաստում է իւր տաներկու տարուայ պատրիարքութեան մանրամասն պատմութիւնը, որ բաղկացած կլինի մի քանի հատորներից:

■ Դիտաւորութիւն կայ թիֆլիզում հիմնել հայոց մի նոր հրատարակչական ընկերութիւն, որի կանոնադրութիւնը պատրաստ է արդէն:

■ 40,000 հոգու ստորագրութեամբ մի թուղթ է ուղարկուած Կ. Պօլսի ազգային ժողովին, որով յայտնում են իրանց համաժողովինը պատրիարք Դուրեանի հրաժարականին և պահանջում են ազգային ժողովից պաշտպանել պատրիարքի պահանջները կառավարութեան առաջ, Ազգ. ժողովը մի ազմկալի նիստում որոշել է համակերպուել այդ առաջարկին:

■ Հոկտեմբերի 21-ին Նովոչերկասկի բանտից ազատուց Ազգագրական Ընկերութեան նախագահ Ալէքսանդր Մելիք-Ազարեանը:

■ Այս օրերս կը վերսկսուի հրատարակուել «Հորիզոն» օրաթերթը, որ դադարել էր նոյն թերթի գրասենեկապետ Դաւիթ Գալստեանի մահուան պատճառով:

■ Հոկտեմբերի 25-ին լոյս տեսաւ «Նոր-Դարի»ի 1909 թ. № 1.

ՄՏԱՑՈՒԱՄ ԳՐՔԵՐ

Юрий Веселовский. Русское влияние въ современной Армянской литературѣ, Москва 1909 50 к.

Եղիշէ ա. ք. Գեղամեանց. Պատմական քաղուածքներ. պրակ Դ. Եփրեմ կաթողիկոս. մասն II.